

Maja Bonačić Mandinić

Nalazi antičkog novca u Splitu

The Finds of Roman Coins in Split

Maja Bonačić Mandinić
HR, 21000 Split
Arheološki muzej - Split
Zrinsko-Frankopanska 25
maja.bonacic-mandinic@armus.hr

UDK: 904.731.1(497.5 Split)“00/03”
UDK: 069.51(497.5 Split):737.1“00/03”
Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 11. 4. 2007.
Prihvaćeno: 15. 5. 2007.

Maja Bonačić Mandinić
Croatia, 21000 Split
Archaeological Museum in Split
Zrinsko-Frankopanska 25
maja.bonacic-mandinic@armus.hr

UDK: 904.731.1(497.5 Split)“00/03”
UDK: 069.51(497.5 Split):737.1“00/03”
Original scientific paper
Received: 11 April 2007
Accepted: 15 May 2007

U ovom radu obrađeno je 28 primjeraka rimskog novca nađenog na području Splita koji se čuva u zbirci Arheološkog muzeja u Splitu. Koinar Tita Klodija iz 98. godine pr. Kr., nađen u okolici Sv. Trojice jedini je rimski republikanski novac iz Splita sačuvan u muzejskoj zbirci. Šest komada novca careva Tiberija, Gaja Kaligule, te Klaudija I., Vespazijana i Trajana zastupaju 1. stoljeće Rimskog Carstva. Nađeni su na Kamenu i Kmanu, te ispod Gripa. Iz 2. stoljeća je samo jedan Trajanov denar, za koji ne znamo točno mjesto njegova nalaska u Splitu. Pet primjeraka novca je iz 3. stoljeća, a pripadaju emisijama careva Karakale, Galijena, Klaudija II. i Dioklecijana. Nađeni su na Visokoj, kod Sv. Trojice u Poljudu, te na spoju Manuša i Dobroga u Bihačkoj ulici. Najviše novca je iz 4. stoljeća, šesnaest primjeraka careva Maksimijana, Konstantina I., Konstantina II., Konstancija II., Valentinijana I. Veći broj primjeraka je loše sačuvan pa se ne može utvrditi ime cara na njima. Nađeni su u kod Sv. Trojice, u Bihačkoj ulici, na Spinutu u Teslinoj ulici, u uvali Bene, na sjevernoj strani Marjana.

This work consists of an analysis of 28 coins found in the territory of Split held in the collection of the Archaeological Museum in Split. The quinarius of Titus Clodius from 98 BC, found in the vicinity of the Holy Trinity Church, is the sole example of Roman Republican coinage from Split held in the Museum's collection. Six coins minted during the reign of the Emperors Tiberius, Gaius, and Claudius I, Vespasian and Trajan represent the first century of the Roman Empire. They were found in Kamen, Kman, and beneath the Gripe Fortress. From the second century, there is only one denarius of Trajan, although the site of its discovery in Split remains unknown. There are five coins from the third century, minted under the Emperors Caracalla, Gallienus, Claudius II and Diocletian. They were found in Visoka, near Holy Trinity Church at Poljud, and at the boundary between Manuš and Dobri in Bihačka street. Most of the coins date back to the fourth century, sixteen coins of the Emperors Maximian, Constantine I, Constantine II, Constantius II and Valentinian I. Several coins are poorly preserved, so the names of the emperors on them cannot be ascertained. They were found at the Holy Trinity Church, in Bihačka street, at Spinut in Teslina street, and at Bene, in the northern side of Marjan Hill.

Ključne riječi: Split, rimski novac, Arheološki muzej u Splitu

Key words: Split, Roman coins, Archaeological Museum in Split

Karta 1.
Splitsko područje

Map 1.
Split area

U ovom radu obrađeno je 28 primjeraka rimskog novca nađenog na području Splita koji se čuva u zbirci Arheološkog muzeja u Splitu. Vremenski raspon tog novca je od 1. st. pr. Kr. do 4. st. Nalazi potječu s Kamena, Visoke, Kmana, Gripe, Spinuta i Poljuda, potom s graničnog područja Manuš i Dobroga (*Pozzobon*), te iz uvale Bene. Kman, Kamen i Visoka rubni su dijelovi Splita na istoku, prema Stobreču, Gripe i Manuš / Dobri pripadaju širem središtu grada, dok su Spinut i Poljud rubni dijelovi grada na sjeverozapadu. Uvala Bene nalazi se sa sjeverne strane Marjana i otvorena je prema Kaštelanskom zaljevu. Za nekoliko primjeraka novca ne zna se pobliže mjesto njihova nalaska. Sigurno je samo da su nađeni u Splitu. Nalazi svjedoče o življenju na području današnjeg Splita i prije izgradnje Dioklecijanove palače, na što ukazuju i ostaci arhitekture iz istog vremena, kao i pronađeni pokretni arheološki materijal.¹

This work consists of an analysis of 28 examples of Roman coins found in the territory of Split held in the collection of the Archaeological Museum in Split. The coins encompass a chronological range from the first century BC to the fourth century AD. They were discovered in Kamen, Visoka, Kman, Gripe, Spinut and Poljud, between Manuš and Dobri (*Pozzobon*), and in the Bene Cove. Kman, Kamen and Visoka are at Split's eastern periphery, in the direction of Stobreč. Gripe and Manuš/Dobri are encompassed by the city's broader downtown section, while Spinut and Poljud are on the city's north-west periphery. The Bene Cove is north of Marjan Hill, open toward Kaštela Bay. The discovery site of several coins remains unknown; it is certain that they were found in Split. These discoveries testify to life in the territory of today's Split even prior the construction of Diocletian's Palace, which is also indicated by the remains of earlier architecture and small finds.¹

* Zahvaljujem kolegama Zoranu Alajbegu, koji je izradio fotografije, i Zoranu Podrugu koji je nacrtao kartu Splita. Isto tako zahvaljujem kolegama Hanji Anić i Arsenu Duplančiću na suradnji.

* I would like to thank Zoran Alajbeg, who took the photographs, and Zoran Podrug, who drew the map of Split. I am also grateful to my colleagues Hanja Anić and Arsen Duplančić for their help

¹ Jelić 1897, str. 27-41; Oreb et alii 1999, str. 14-15

¹ Jelić 1897, pp. 27-41; Oreb et al. 1999, pp. 14-15

Tabla 1.

Plate 1.

Katalog

1. T. CLOVLI Q
Kvinar, kovnica Rim, 98. pr. Kr.
av/ glava Jupitera ovjenčana lovorovim vijencem d., iza kontrolna oznaka
rv/ Viktorija kruni trofej, pred tropejem svezani zarobljenik, pokraj tropeja *carnyx*, galski puhački instrument, između Viktorije i tropeja T.CLOVLI, u odsječku Q
AR, 19 mm; 1,73 g; ←
RRC, 332/1a
Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine; AMS inv. 6052
2. Tiberije
As, kovnica Rim, 22./23.-30. godina
av/ DIVVS AVGVSTVS PATER, glava Augusta sa zrakastom krunom I.
rv/ oltar, S - C, ispod PROVIDENT
AE, 28 mm; 9,13 g; ↓
RIC I, 81
Split, Kman, 1912. godine; AMS inv. 6045
3. Gaj
As, kovnica Rim, 40.-41. godina
av/ C CAESAR DIVI AVG PRON AVG P M TR P IIII P P, glava Gaja I.
rv/ Vesta sjedi I., S - C, iznad VESTA
AE, 23 x 24 mm; 8,64 g; ↓
RIC I, 54
Split, Kamen, 1913. godine; AMS inv. 6046
4. Klaudije I.
Kvadrans, kovnica Rim, 42. godina
av/ TI CLAUDIVS CAESAR AVG, modius s tri noge.
rv/ PON M TRP IMP P P COS II, u sredini S C
AE, 17x18 mm; 2,74 g; ↓
RIC I, 90
Split, 1919. godine; AMS inv. 6044
5. Vespazijan
Denar, kovnica Rim, 75. i 76. godina
av/ IMP CAESAR VESPASIANVS AVG, glava cara ovjenčana lovorovim vijencem d.
rv/ PON MAX TR P COS VI, Viktorija stoji I. na pramcu broda
AR, 17 x 18 mm; 3,09 g; ↓
RIC II, 93
Split, Kamen; AMS inv. 6051

Catalogue

1. T. CLOVLI Q
Quinarius, mint - Rome, 98 BC
obv/ head of Jupiter wearing laurel wreath r., behind mintmark
rv/ Victory crowning trophy, before trophy, captive with hands tied behind back; beside trophy *carnyx*, Gallic instrument, between Victory and trophy T.CLOVLI, in exergue, Q
AR, 19 mm; 1.73 gr; ←
RRC, 332/1a
Split, Holy Trinity in Poljud, gift of Ante Fradelić 1985, AMS inv. 6052
2. Tiberius
As, mint - Rome, AD 22/23-30
obv/ DIVVS AVGVSTVS PATER, radiate head of Augustus I.
rv/ altar, S - C, below PROVIDENT
AE, 28 mm; 9.13 gr; ↓
RIC I, 81
Split, Kman, 1912; AMS inv. 6045
3. Gaius
As, mint - Rome, AD 40-41
obv/ C CAESAR DIVI AVG PRON AVG P M TR P IIII P P, head of Gaius I.
rv/ Vesta sitting I., S - C, below VESTA
AE, 23 x 24 mm; 8.64 gr; ↓
RIC I, 54
Split, Kamen, 1913; AMS inv. 6046
4. Claudius I
Quadrans, mint - Rome, AD 42
obv/ TI CLAUDIVS CAESAR AVG, three legged *modius*.
rv/ PON M TRP IMP P P COS II, in middle S C
AE, 17 x 18 mm; 2.74 gr; ↓
RIC I, 90
Split, 1919; AMS inv. 6044
5. Vespasian
Denarius, mint - Rome, AD 75 and 76
obv/ IMP CAESAR VESPASIANVS AVG, laureate head of emperor r.
rv/ PON MAX TR P COS VI, Victory standing I. on prow
AR, 17 x 18 mm; 3.09 gr; ↓
RIC II, 93
Split, Kamen; AMS inv. 6051

<p>6. Trajan
Sestercij, kovnica Rim, 98.-99. godina
av/ IMP CAES NERVA TRAIAN AVG GERM P P, glava cara ovjenčana lovorovim vijencem d.
rv/ TR POT COS II, Konkordija (?) sjedi l., u odsječku S C
OR, 34 mm; 23,26 g; ↓
RIC II, 388?
Split, 1922. godine, prilikom izgradnje puta za Gripe; AMS inv. 6047</p> <p>7. Trajan
Denar, kovnica Rim, 103.-111. godina
av/ IMP TRAIANO AVG NERVA, glava cara ovjenčana lovorovim vijencem
rv/ SPQR OPTIMO PRINCIPI, Fides stoji l., drži klasje žita i košaru voća
AR, 19 mm; 2,71 g; ↓
RIC II, 176
Split, 1925. godine; AMS inv. 6050</p> <p>8. Karakala
Denar, kovnica Rim, 207. godina
av/ ANTONINVS PIVS AVG, glava cara ovjenčana lovorovim vijencem d.
rv/ Karakala stoji glave okrenute d., drži koplje i parazonij, l. do njega riječno božanstvo, d. od njega dvije osobe naslonjene jedna na drugu
AR, 20 x 19 mm; 2,62 g; ↑
RIC IV, 96
Split, 1915. godine, Visoka; AMS inv. 6049</p> <p>9. Galijen
Antoninijan, kovnica Rim, 253.-268. godina
av/ GALLIENVS AVG, glava cara sa zrakastom krunom d.
rv/ DIANAE CONS AVG, jelen l., u odsječku X
AE, 21 x 23 mm; 2,70 g; ✓
RIC V/1, 179
Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine; AMS inv. 6053</p> <p>10. Klaudije II.
Antoninijan, kovnica Rim, 268.-270. godina
av/ DIVO CLAVDIO, glava cara sa zrakastom krunom d.
rv/ CONSECRATIO, orao
AE, 16 x 18 mm; 2,66 g; ↑
RIC V/I, 266
Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine; AMS inv. 6054</p> | <p>6. Trajan
Sestertius, mint - Rome, AD 98-99
obv/ IMP CAES NERVA TRAIAN AVG GERM P P, laureate head of emperor r.
rv/ TR POT COS II, Concordia (?) sitting l., in exergue S C
OR, 34 mm; 23.26 gr; ↓
RIC II, 388?
Split, 1922, during construction of road to Gripe; AMS inv. 6047</p> <p>7. Trajan
Denarius, mint - Rome, AD 103-111
obv/ IMP TRAIANO AVG NERVA, laureate head of emperor r.
rv/ SPQR OPTIMO PRINCIPI, Fides standing l. holding ears of corn and basket of fruit
AR, 19 mm; 2.71 gr; ↓
RIC II, 176
Split, 1925; AMS inv. 6050</p> <p>8. Caracalla
Denarius, mint - Rome, AD 207
obv/ ANTONINVS PIVS AVG, laureate head of emperor r.
rv/ Caracalla standing front, head r., holding spear and <i>parazonium</i>; to l. river-god, to r. two reclining figures
AR, 20 x 19 mm; 2.62 gr; ↑
RIC IV, 96
Split, 1915, Visoka; AMS inv. 6049</p> <p>9. Gallienus
Antoninianus, mint - Rome, AD 253-268
obv/ GALLIENVS AVG, radiate head of emperor r.
rv/ DIANAE CONS AVG, deer l., in exergue X
AE, 21 x 23 mm; 2.70 gr; ✓
RIC V/1, 179
Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS inv. 6053</p> <p>10. Claudius II
Antoninianus, mint - Rome, AD 268-270
obv/ DIVO CLAVDIO, radiate head of emperor r.
rv/ CONSECRATIO, eagle
AE, 16 x 18 mm; 2.66 gr; ↑
RIC V/I, 266
Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS inv. 6054</p> |
|--|--|

11. Antoninijan, 3. stoljeće

av/ glava cara sa zrakastom krunom d.
rv/ uništen od korozije
AE, 20 x 21 mm; 2,37 gr; ?
RIC ?
Split, vrt Bulat, Bihačka ulica, 1886. godine; AMS inv. 6067

12. Dioklecijan

Radijat, neodređena kovnica, oko 296. godine
av/ IMP C C VAL DIOCLETIANVS P F AVG, glava cara sa
zrakastom krunom d.
rv/ (CONCORDIA MILITVM, vladar u vojničkoj odjeći prima
malu Viktoriju od Jupitera)
AE, 19 x 20 mm; 2,16 gr; ↑
RIC?
Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;
AMS inv. 6056

13. Maksimijan

Nummus, kovnica Akvileja, oko 301. godine
av/ IMP MAXIMIANVS P F AVG, glava cara ovjenčana lovorovim
vijencem d.
rv/ SACRA MONET AVGG ET CAESS NOSTR, Moneta stoji l., drži
vagu i rog obilja l. u polju V, u odsječku AQS
AE, 26 mm; 9,75 gr; ↓
RIC VI, 31b
Split, Ulica Katarine Zrinske; danas Nikole Tesle;² AMS inv. 6048

14. Konstantin I.

Ae 3, kovnica Nikomedija, 324.-325. godina
av/ CONSTANTINVS AVG, glava cara s lovorovim vijencem d.
rv/ PROVIDENTIAE AVGG, vrata logora
AE, 19 x 17 mm; 1,84 gr; ↑
RIC VII, 90
Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;
AMS inv. 6055

15. Konstantin I. ?

Ae 3, neodređena kovnica, 330.-335. godina
av/ (), glava cara s lovorovim vijencem d.
rv/ (GLORIA EXERCITVS), dva vojnika stoje, a između njih dvije
standarde
AE, 17 x 16 mm; 1,40 gr; ↓
RIC ?
Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;
AMS inv. 6057

11. Antoninianus, 3rd century

obv/ radiate head of emperor r.
rv/ devastated by corrosion
AE, 20 x 21 mm; 2.37 gr; ?
RIC ?
Split, Bulat garden, Bihačka street, 1886, AMS inv. 6067

12. Diocletian

Antoninianus, undetermined mint, ca. AD 296
obv/ IMP C C VAL DIOCLETIANVS P F AVG, radiate head of
emperor r.
rv/ (CONCORDIA MILITVM, emperor in military dress receiving
small Victory from Jupiter)
AE, 19 x 20 mm; 2.16 gr; ↑
RIC?
Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS
inv. 6056

13. Maximian

Nummus, mint - Aquileia, ca AD 301
obv/ IMP MAXIMIANVS P F AVG, laureate head of emperor r..
rv/ SACRA MONET AVGG ET CAESS NOSTR, Moneta standing l.,
holding scales and cornucopia, left in field V, in exergue AQS
AE, 26 mm; 9.75 gr; ↓
RIC VI, 31b
Split, Katarine Zrinjske, today Nikole Tesle street;² AMS inv. 6048

14. Constantine I

Ae 3, mint - Nicomedia, AD 324-325
obv/ CONSTANTINVS AVG, laureate head of emperor r.
rv/ PROVIDENTIAE AVGG, camp - gate
AE, 19 x 17 mm; 1.84 gr; ↑
RIC VII, 90
Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS
inv. 6055

15. Constantine I ?

Ae 3, undetermined mint, AD 330-335
obv/ (), laureate head of emperor r.
rv/ (GLORIA EXERCITVS), two soldiers standing facing,
between them two standards
AE, 17 x 16 mm; 1.40 gr; ↓
RIC ?
Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS
inv. 6057

2 Prema planu Splita iz 1936.; na ovom podatku zahvaljujem g. Stanku Piploviću.

2 Based on street map of Split from 1936; I would like to thank Mr Stanko Piplović for this information.

16. Konstantin I. ?

Ae 3, neodređena kovnica, 330.-335. godina
 av/ CONSTAN(), glava cara s lovorovim vijencem d.
 rv/ (GLORIA EXERCITVS), dva vojnika stoje, a između njih dvije
 standarde
 AE, 17 x 16 mm; 1,74 g; ↑
 RIC ?
 Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;
 AMS inv. 6058

17. Konstantin I. ?

Ae 3, neodređena kovnica, 330.-335. godina
 av/ CONSTANTINOPOLIS, glava cara s kacigom I.
 rv/ Viktorija I. na pramcu broda
 AE, 18 x 17 mm; 1,85 g; ↑
 RIC ?
 Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;
 AMS inv. 6059

18. Konstantin I.?

Ae 3, neodređena kovnica, 330.-335. godina
 av/ (CONSTANTINOPOLIS), glava cara s kacigom I.
 rv/ Viktorija I. na pramcu broda
 AE, 15 mm; 0,96 gr; ↓
 RIC ?
 Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;
 AMS inv. 6060

19. Konstantin II.

Ae 3, neodređena kovnica, 337.-340. godina
 av/ CONSTANTINVS IVN NOB, glava cara s lovorovim vijencem d.
 rv/ (GLORIA EXERCITVS), dva vojnika stoje, a između njih dvije
 standarde
 AE, 17 x 16 mm; 2,11 g; ↑
 RIC ?
 Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;
 AMS inv. 6061

20. Konstancije II.

Ae 2, Siscija?, 346.-350. godina
 av/ D N CONSTANTIVS P F AVG, glava cara s lovorovim
 vijencem d.
 rv/ FEL TEMP REPARATIO, car stoji I. na galiji, drži feniksa na
 kugli i stijeg, iza njega sjedi Viktorija
 AE, 18 x 17 mm; 1,80 g; ↑
 RIC ?
 Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;
 AMS inv. 6062

16. Constantine I. ?

Ae 3, undetermined mint, AD 330-335
 obv/ CONSTAN(), laureate head of emperor r.
 rv/ (GLORIA EXERCITVS), two soldiers standing facing, between
 them two standards
 AE, 17 x 16 mm; 1.74 gr; ↑
 RIC ?
 Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS
 inv. 6058

17. Constantine I ?

Ae 3, undetermined mint, AD 330-335
 obv/ CONSTANTINOPOLIS, helmeted head of emperor I.
 rv/ Victory I. on prow
 AE, 18 x 17 mm; 1.85 gr; ↑
 RIC ?
 Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS
 inv. 6059

18. Constantine I ?

Ae 3, undetermined mint, AD 330-335
 obv/ (CONSTANTINOPOLIS), helmeted head of emperor I.
 rv/ Victory I. on prow
 AE, 15 mm; 0.96 gr; ↓
 RIC ?
 Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS
 inv. 6060

19. Constantine II

Ae 3, undetermined mint, AD 337-340
 obv/ CONSTANTINVS IVN NOB, laureate head of emperor r.
 rv/ (GLORIA EXERCITVS), two soldiers standing facing, between
 them two standards
 AE, 17 x 16 mm; 2.11 gr; ↑
 RIC ?
 Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS
 inv. 6061

20. Constantius II

Ae 2, mint - Siscia?, AD 346-350
 obv/ D N CONSTANTIVS P F AVG, laureate head of emperor r.
 rv/ FEL TEMP REPARATIO, emperor standing I. on galley, holding
 phoenix on globe and standard, in the stern sits Victory
 AE, 18 x 17 mm; 1.80 gr; ↑
 RIC ?
 Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS
 inv. 6062

21. Konstancije II.

Ae 2, neodređena kovnica, 337.-361. godine
av/ D N CONSTANTIVS P F AVG, glava cara s lovorovim vijencem d.
rv/ (FEL TEMP RE)PARATIO, car probada palog konjanika
AE, 16 x 17 mm; 1,28 g; ↓
RIC ?
Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;
AMS inv. 6063

22. Konstancije II.?

Ae 2, Siscia?, 337.-361. godine
av/ uništen od korozije
rv/ FEL TEMP REPARATIO, car probada palog konjanika
AE, 16 mm; 2,15 g; ?
RIC ?
Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;
AMS inv. 6064

23. Valentinijan ili Valens?

Ae 3, neodređena kovnica, 364.-367. godine
av/ glava cara s lovorovim vijencem d.
rv/ (GLORIA ROMANORVM), car d. vuče zarobljenika i nosi zastavu
AE, 16 x 17 mm; 1,59 g; ↑
RIC ?
Split, vrt Bulat, 1886. godine; AMS inv. 6069

24. Valentinijan

Ae 3, Tesalonika?, 364.-375. godine
av/ D N VALENTI(NIANVS P F AVG), glava cara s lovorovim vijencem d.
rv/ GLORIA ROMANORVM, car d. vuče zarobljenika i nosi zastavu, u polju I. zvijezda i slovo ??
AE, 17 mm; 1,30 g; ↓
RIC ?
Split, Marjan, uvala Bene, darovao A. Rossi 1968. godine; AMS inv. 6071

25. Honorije?

Ae 3, neodređena kovnica, 393.-423. godine?
av/ glava cara s lovorovim vijencem d.
rv/ (GLORIA ROMANORVM), car d. pruža ruku na osobu koja mu se moli i naslanja se na zarobljenika koji kleči
AE, 14 x 15 mm; 1,22 g; ↓
RIC ?
Split, vrt Bulat, 1886. godine; AMS inv. 6070

21. Constantius II

Ae 2, undetermined mint, AD 337-361
obv/ D N CONSTANTIVS P F AVG, laureate head of emperor r.
rv/ (FEL TEMP RE)PARATIO, emperor spearius falling horseman
AE, 16 x 17 mm; 1.28 gr; ↓
RIC ?
Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS inv. 6063

22. Constantius II ?

Ae 2, mint - Siscia?, AD 337-361
obv/ devastated by corrosion
rv/ FEL TEMP REPARATIO, emperor spearing falling horseman
AE, 16 mm; 2.15 gr; ?
RIC ?
Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS inv. 6064

23. Valentinian or Valens?

Ae 3, undetermined mint, AD 364-367
obv/ laureate head of emperor r.
rv/ (GLORIA ROMANORVM), emperor r. dragging captive and holding standard
AE, 16 x 17 mm; 1,59 gr; ↑
RIC ?
Split, Bulat garden, 1886, AMS inv. 6069

24. Valentinian

Ae 3, mint - Thessalonika?, AD 364-375
obv/ D N VALENTI(NIANVS P F AVG) laureate head of emperor r.
rv/ GLORIA ROMANORVM, emperor r. dragging captive and holding standard, star in field I. and letter Γ?
AE, 17 mm; 1.30 gr; ↓
RIC ?
Split, Marjan, Bene Cove, gift from A. Rossi 1968, AMS inv. 6071

25. Honorius?

Ae 3, undetermined mint, AD 393-423?
obv/ laureate head of emperor r.
rv/ (GLORIA ROMANORVM), emperor I. suppressing captive with r. hand and holding out I, to captive kneeling I., raising hand in supplication
AE, 14x15 mm; 1.22 gr; ↓
RIC ?
Split, Bulat garden, 1886, AMS inv. 6070

26. neodređeni, 4. stoljeće

av/ glava cara I.?

rv/ uništen od korozije

AE, 16 mm; 1,59 g; ↓

RIC ?

Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;

AMS inv. 6065

26. undetermined, 4th century

obv/ head of emperor I.?

rv/ devastated by corrosion

AE, 16 mm; 1.59 gr; ↓

RIC ?

Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS

inv. 6065

27. neodređeni, 4. stoljeće

av/ glava cara I.?

rv/ uništen od korozije

AE, 14 x 15 mm; 1,30 g; ?

RIC ?

Split, Sv. Trojica u Poljudu, dar Ante Fradelića 1985. godine;

AMS inv. 6066

27. undetermined, 4th century

obv/ head of emperor I.?

rv/ devastated by corrosion

AE, 14 x 15 mm; 1.30 gr; ?

RIC ?

Split, Holy Trinity in Poljud, gift from Ante Fradelić, 1985. AMS

inv. 6066

28. AE 2, 4. stoljeće

av/ glava cara d.?

rv/ uništen od korozije

AE, 21 mm; 3,06 g; ?

RIC ?

Split, vrt Bulat, 1886. godine; AMS inv. 6068

28. AE 2, 4th century

obv/ head of emperor r.?

rv/ devastated by corrosion

AE, 21 mm; 3.06 gr; ?

RIC ?

Split, Bulat garden, 1886, AMS inv. 6068

Kvinar Tita Kloulia iz 98. g. pr. Kr., dakle iz 1. st. pr. Kr., nađen u okolici Sv. Trojice, jedini je rimski republikanski novac iz Splita sačuvan u muzejskoj zbirci. Dva asa, kvadrans, denar i sestercij, ukupno šest komada novca, zastupaju 1. stoljeće Rimskog Carstva, te careve Tiberija, Gaja Kaligulu, Klaudija I., Vespazijana i Trajana. Nađeni su na Kamenju, Kmanu, te ispod Gripa. Iz 2. stoljeća je samo jedan Trajanov denar, za koji ne znamo točnu lokaciju nalaza u Splitu. Pet primjeraka novca je iz 3. stoljeća, a pripadaju emisijama careva Karakale, Galijena, Klaudija II. i Dioklecijana. Nađeni su na Visokoj, kod Sv. Trojice u Poljudu, te na granici Manuša i Dobroga u Bihačkoj ulici. Najviše novca je iz 4. stoljeća, šesnaest primjeraka careva Maksimijana, Konstantina I., Konstantina II., Konstancija II., Valentinijana I. Nekoliko primjeraka je loše sačuvano pa se ne može utvrditi ime cara na njima. Nađeni su kod Sv. Trojice, u Bihačkoj ulici, na spoju Manuša i Dobroga, na Spinutu u Teslinoj ulici te u uvali Bene, na sjevernoj strani Marjana.

Opisani rimski novac obuhvaća zadnje stoljeće Republike i gotovo cijelo razdoblje trajanja Rimskog Carstva. Iako mali broj primjeraka zastupa razdoblje od 500 godina, taj novac možemo smatrati realnim uzorkom za prikaz kolanja novca na području Splita, a u prilog tome idu i dosad objavljeni podaci o nalazima novca u Splitu.

Najraniji novac do danas poznat nađen na području Splita, brončani je novac Herakleje, grčke kolonije na ilirskoj obali. Datira iz 4. st. pr. Kr. Nađena su dva primjerka, jedan velike nominale, najvjerojatnije hemilitre, te njezina frakcija trias. Obje na aversu imaju glavu Herakla s lavljom kožom, a na reversu njegove attribute, luk i toljagu. Hemilitra ima na reversu legendu HPA, a trias HRAK? Nalazili su se u zbirci Karla Lanze, a nađeni su "presso

The quinarius of Titus Cloulius from 98 BC, i.e. the first century BC, found in the vicinity of the Holy Trinity Church, is the sole Roman Republic coin from Split held in the Museum's collection. Two asses, a quadrans, denarius and sestertius, a total of six coins, represent the first century of the Roman Empire, and Emperors Tiberius, Gaius, Claudius I, Vespasian and Trajan. They were found in Kamen, Kman and beneath Gripe. The only second century coin is a denarius of Trajan, although its findspot in Split is unknown. Five coins from the third century were issued by Emperors Caracalla, Gallienus, Claudius II and Diocletian. They were found in Visoka, near the Holy Trinity Church at Poljud, and between Manuš and Dobri na Bihačka street. Most of the coins date back to the fourth century, sixteen of them issued by the Emperors Maximian, Constantine I, Constantine II, Constantius II and Valentinian I. A number of them have been poorly preserved so the names of the emperors on them cannot be discerned. They were found at the Holy Trinity Church, in Bihačka street, at Spinut on Teslina street, and at Bene, in the northern side of Marjan Hill.

The Roman coins described above date to the last century of the Republic and almost the entire period of the Roman Empire. Even though a small number of coins represent 500 years, it can be regarded as the pattern of coin circulation in the Split area, and this is backed by previously published data on coins discovered in Split.

The so-far earliest known coins found in the Split area are bronze coins from a Greek colony on the Illyrian coast, Herakleia. They date to the fourth century BC. Two examples were found, one of a larger denomination, probably a hemilitra, and its fraction, a trias. Both bear the head of Heracles with a lion's skin on the obverse, while the reverse depicts his attributes, a bow and club. The hemilitra bears the legend HPA, while the trias reads HRAKA. They were a part of

Spalato”.³ Tako se Split pridružuje lokalitetima na dalmatinskoj obali na kojima je pronađen novac koji su zanimljivi utoliko što sama lokacija Herakleje još nije pronađena ili prepoznata.⁴ Nalaz tog novca na području Splita svjedoči o određenoj komunikaciji ovog područja s Heraklejom, koju najvjerojatnije treba tražiti u trokutu zamišljenom između Šibenika, Splita i otoka Hvara. U svjetlu činjenice da je Issa u 3. stoljeću prije Krista osnovala potkolonije Tragurion i Epetion, između kojih se nalazila Salona, luka Delmata, vezu grčkog svijeta sa splitskim područjem potvrđuje ostava brončanog novca Farosa, nađena u splitskom polju, a čuva se u muzeju Nemzeti u Budimpešti.⁵ Ostava je nađena godine 1826. Prvotno ju je činila skupina od dvadeset komada novca, a danas ih je dvanaest. Novac pripada razdoblju 3. i 2. stoljeća pr. Kr. Osim jednog primjerka velike nominale sa Zeusom i kozom, ostali pripadaju emisijama s prikazom glave muškarca i kantarosom. Razlog skrivanju te ostave možemo tražiti u događanjima na ovom dijelu dalmatinske obale u vrijeme 2. ilirskog rata, kada su Rimljani spalili Faros.

Nalazu opisanoga republikanskog kvinara pridružuje se srebrni republikanski novac iz 2. ili 1. stoljeća pr. Kr. što ga je okružni kapetan Josip Tončić pronašao na Bačvicama 1889.⁶ Identificiran je kao novac obitelji Calpurnia. Ta identifikacija daje mogućnosti za nekoliko tumačenja o kojem se novcu točno radi. Mogao bi biti iz 2. i iz 1. st. pr. Kr.⁷ Trebao bi se nalaziti u numizmatičkoj zbirci Arheološkog muzeja u Splitu, ali o tome danas nema podataka. Nalaze republikanskog novca u Splitu moramo gledati u kontekstu ostalih nalaza novca tog razdoblja na širem području tadašnje Salone. Jednaki kvinar nalazimo u ostavi iz Gajina.⁸ Republikanski novac iz devedesetih godina 1. st. pr. Kr. dobro je zastupljen i u drugim ostavama s područja Salone, onoj iz tupinoloma u Sv. Kaji te u onoj s Putalja.⁹ Nalazimo ga i u ostavi iz Dračevica na otoku Braču.¹⁰ Nadalje, iz Salone je poznato 11 primjeraka republikanskog novca, koji su nađeni kao pojedinačni nalazi, devet na širem području Foruma,¹¹ a tri na Manastirinama.¹²

the Karlo Lanza collection, and found “*presso Spalato*”.³ Split is thus among those sites on the Dalmatian coast in which these coins have been found, and they are all the more interesting since the actual location of Herakleia has neither been found nor recognized yet.⁴ The discovery of its coins in the Split area testify to the existence of some form of communication between this territory and Herakleia, which should probably be sought somewhere in an imaginary triangle between Šibenik, Split and the island of Hvar. In light of the fact that Issa established the sub-colonies of Tragurion and Epetion in the third century BC, between which Salona, the Delmati port, was located, the links between the Greek world and the Split area is confirmed by the hoard of bronze coins of Pharos, found in Split Field, and now held in the Nemzeti Museum in Budapest.⁵ The hoard was found in 1826. It initially consisted of a group of twenty coins, and today there are nineteen. The money dates to the third and second centuries BC. Except for one coin of large denomination featuring the image of Zeus and a goat, the remaining ones belong to an issue with the head of a man and a kantharos. The reason for the concealment of this hoard should be sought in the events in this part of the Dalmatian coast during the Second Illyrian War, when the Romans set fire to Pharos.

The discovery of the Republican quinarius described above can be added to the silver Republican coins dated to the second or first century BC, found by District Captain Josip Tončić at Bačvice in 1889.⁶ They were identified as coins of the Calpurnia family. Such identification facilitates several interpretations as to precisely which coins are involved here. They may date to the second and first centuries BC.⁷ They should be in the numismatic collection of the Archaeological Museum in Split, but there is no data on this today. The finds of Republican coins in Split should be viewed in the context of the other discoveries of coins over the wider area of Salona at the time. An identical quinarius can be found in the hoard from Gajine.⁸ Republican coins from around the year 190 BC and the preceding decade are well represented in other hoards from the Salona area: one from a cement-clay quarry in Sveti Kajo, and one from Putalj.⁹ They can also be found in the hoard from Dračevica on the island of Brač.¹⁰ A further eleven examples of Republican coins are known from Salona. They are random finds -

3 B. d. 1979a, str. 168

4 Bonačić Mandinić 1988, str. 66. bilj. 4

5 Bonačić Mandinić 2000a, 255-267.

6 B. d. 1889, na ovitku: Doni pervenuti all'ir. Museo di Spalato

7 Novac obitelji Calpurnia mogao bi biti iz 189.-180. pr. Kr. (RRC 153); 133. pr. Kr. (RRC 247); 100. pr. Kr. (RRC 330); 90. pr. Kr. (RRC 340); 67. pr. Kr. (RRC 408); 63. pr. Kr. (RRC 413); 61. pr. Kr. (RRC 418); 49. pr. Kr. (RRC 446); 43.-42. pr. Kr. (RRC 498 - 500). U zbirci Arheološkog muzeja u Splitu nalazimo zastupljene sve emisije obitelji Calpurnia, osim onih iz 100. i 63. godine pr. Kr.

8 Bonačić Mandinić 2002, str. 573-578, ostava iz Gajina sadržavala je ukupno 104 komada novca iz vremena od 207. pr. Kr. do oko 27. pr. Kr. Od toga 21 primjerak novca je iz vremena od 110. pr. Kr. do 90. pr. Kr., kojem razdoblju pripada i splitski kvinar.

9 Bonačić Mandinić 2002, str. 566-573.

10 Savo 1901.

11 Clairmont 1975, 136.

12 Bonačić Mandinić 2000b, 278.

3 B. d. 1979a, p. 168

4 Bonačić Mandinić 1988, p. 66. note 4

5 Bonačić Mandinić 2000a, 255-267.

6 B.d. 1889, on cover: Doni pervenuti all'ir. Museo di Spalato

7 Coins of the Calpurnia family may date to 189-180 BC (RRC 153); 133 BC (RRC 247); 100 BC (RRC 330); 90 BC (RRC 340); 67 BC (RRC 408); 63 BC (RRC 413); 61 BC (RRC 418); 49 BC (RRC 446); 43-42 BC (RRC 498-500). All issues of the Calpurnia family can be found in the collection of the Archaeological Museum in Split, except those from 100 and 63 BC.

8 Bonačić Mandinić 2002, 573-578, the hoard from Gajine contained a total of 104 coins from 207 BC to ca 27 BC. Of this 21 coins date to 110 BC to 90 BC, to which period the Split quinarius belongs.

9 Bonačić Mandinić 2002, 566-573.

10 Savo 1901

U popisu darova Muzeju godine 1883. nalazimo podatak da je Stjepan Bartulica iz Splita darovao jednu "srednju bronzcu" Marka Agripe.¹³ To je najvjerojatnije as s imenom Marka Agripe koji je emitirao Gaj Kaligula (37.-41.), njegov unuk. Takav as pronađen je i u Lori, predjelu uz more sjeveroistočno od Poljuda, u jednoj najvjerojatnije obiteljskoj grobnici, koju su činile tri kamene urne.¹⁴ Identificiran je kao Coh. I², 175, 3. Nikolanci ga datira između 27. i 12. god. pr. Kr., pa je tu dataciju potrebno ispraviti na razdoblje od 37. do 41. godine.

O nalazima rimskoga brončanog novca 1.-3. stoljeća. izvještava Frane Bulić pišući o rimskim natpisima nađenima 1887. na Visokoj, na lokaciji Dragovode.¹⁵ Nedaleko od natpisa pronađen je novac Neronov (54.-68.), medaljon Antonina Pija (138.-161.), te novac Septimija Severa (193.-211.).¹⁶ Neronov novac Bulić identificira kao Coh. I¹, 186, 80, što odgovara sesterciju s Anonom na reversu (RIC I², 390). U Bulićevoj bilješki sačuvanoj u arhivu Luke Jelića (Spalatensia VII/1) opisan je taj nalaz s Visoke, ali umjesto novca Septimija Severa navodi se novac Klaudija I., pa je neizvjesno koji je podatak točan. Medaljon Antonina Pija identificiran je kao Coh II¹, 336, 426.¹⁷ Prema legendi na aversu u kojoj je navedena *tribunica potestas* 15. put, radi se o emisiji medaljona iz 151.-152. godine. Velika je šteta da medaljon nije sačuvan u muzejskoj zbirci. U srpnju 1901. na Kmanu su u jednom polju pronađeni ostaci antičkih zidova i nekoliko grobova.¹⁸ U jednom grobu nalazio se novac Galijenov (253.-268.), identificiran kao Coh.2, 378, 341, koji odgovara Galijenovu antoninijanu iz kovnice u Rimu, iz vremena njegove samostalne vladavine, poslije 260. Na reversu je prikazana koza, te legenda IOVI CONS AVG, i oznaka kovnice č. (RIC V/1, 207). Sitni brončani novac Konstantina I. (307.-337.) i njegovih sinova Konstantina II. (337.-340.), Konstancija II. (337.-361.) i Krispa (317. - 326.) pronašao je 1879. težak u vrtu zapadno od tvrđave Gripe.¹⁹ Novac je nađen u blizini jednog skeleta, a možda se radi o skupnom nalazu. Ukupno je bilo 37 komada novca, od kojih se tri nisu mogla identificirati zbog loše sačuvanosti. Identificirano je devetnaest komada novca Konstantina I., sedam komada Konstantina II., te po četiri komada novca Krispa i Konstancija II. Godine 1886. splitski gradonačelnik dr. Gajo Bulat darovao je Muzeju nekoliko primjeraka brončanog novca iz Konstantinova razdoblja, dakle iz 4. stoljeća, koje je našao na Sukoišanu.²⁰ Sjeveroistočno od Dioklecijanove palače, na bastionu Contarini, pronađena je starokršćanska zidana grobnica

nine from the broader Forum area,¹¹ and three from Manastirine.¹²

In the register of gifts to the Museum in 1883, there is a notation that Stjepan Bartulica from Split donated a "medium bronze" of Agrippa.¹³ This is most likely an as bearing the name Marcus Agrippa issued by Gaius (AD 37-41), his grandson. The same kind of as was found in Lora, an area along the seashore north-east of Poljud, probably in a family tomb consisting of three stone urns,¹⁴ identified as Coh. I², 175, 3. Nikolanci dated it to between 27 and 12 BC, so this dating should be corrected to the period from AD 37 to 41.

Frane Bulić reported the finds of bronze coins of the first to third centuries when writing about Roman inscriptions found in Visoka, at Dragovoda, in 1887.¹⁵ Not far from the inscription, a coin of Nero (AD 54-68), a medallion of Antoninus Pius (AD 138-161), and a coin of Septimius Severus (AD 193-211) were found.¹⁶ Nero's coin was identified by Bulić as Coh. I¹, 186, 80; and this corresponds to a sestertius with Amon on the reverse (RIC I², 390). Bulić's note, kept in the Luka Jelić Archives (Spalatensia VII/1), describes this discovery from Visoka, but instead of the coin of Septimius Severus, it mentions a coin of Claudius I, so it is uncertain which information is accurate. The medallion of Antoninus Pius was identified as Coh¹II, 336, 426.¹⁷ According to the legend on the obverse, in which *tribunica potestas* is cited the fifteenth time, this is a medallion issue from AD 151-152. It is quite unfortunate that the medallion was not preserved in the Museum's collection. The remains of Roman walls and several graves were found in a field in Kman in July 1901.¹⁸ One grave contained a coin of Gallienus (AD 253-268), identified as Coh.², 378, 341, which corresponds to the antoninianus of Gallienus from the Roman mint, during his independent reign after 260. The reverse bears a depiction of a goat and the legend IOVI CONS AVG, and the mint-mark, č (RIC V/1, 207). Tiny bronze coins of Constantine I (307-337) and his sons Constantine II (337-340), Constantius II (337-361), and Crispus (317-326) were found by a farm labourer in a garden to the west of Gripe Fortress in 1879.¹⁹ The coins were found near a skeleton. Perhaps this is a hoard. There were a total of 37 coins, of which three could not be identified due to their poor condition. The following were identified: 12 coins of Constantine I, 7 coins of Constantine II, and 4 coins each of Crispus and Constantius II. In 1886, the Mayor of Split, Dr Gajo Bulat, donated several bronze coins from the Constantinian

13 B. d. 6, 1883, str. 96, Doni al museo di Spalato.

14 Nikolanci 1952, str. 194-195.

15 Bulić 1887, str. 58; Jelić 1897, str. 32-33.

16 Bulić 1887, str. 58.

17 Na njemu je na aversu legenda ANTONINVS AVG PIVS P P TR P XV COS IIII. Na reversu je prikazan Vulkan kako kuje štit na nakovnju, iza njega je kip Palade koja drži Viktoriju na stupu, tepred njima štit i kaciga na stupiću ili oltaru.

18 Bulić 1902, str. 45.

19 B. d. 1879 b, Supplemento I., str. 23-25.

20 B. d. 1886, na ovitku sveska 10.

11 Clairmont 1975, 136.

12 Bonačić Mandinić 2000b, 278.

13 B. d. 6, 1883, p. 96, Doni al museo di Spalato.

14 Nikolanci 1952, pp. 194-195.

15 Bulić 1887, p. 58; Jelić 1897, pp. 32-33.

16 Bulić 1887, p. 58.

17 On it, the legend on the obverse reads ANTONINVS AVG PIVS P P TR P XV COS IIII. The reverse contains a portrayal of Vulcan forging a shield on an anvil, behind him a statue of Palladium standing on a column and holding Victory, with a shield and helmet on a small column or altar in front of them.

18 Bulić, 1902, p. 45.

19 B. d. 1879 b, Supplemento I., pp. 23-25.

te uokolo nje razasuti novac Klaudija I., Klaudija II., Maksimijana, Konstantina II, Konstancija II., Honorija, te nekoliko komada loše sačuvanog novca najvjerojatnije iz razdoblja Flavijevaca, dakle iz 2. stoljeća.²¹

Nekoliko puta spominju se nalazi antičkog novca bez ikakve identifikacije, bez oznake cara i stoljeća kojem bi novac pripadao. Na Karepovcu je 1898. pronađen pod suhozidom bijeli mozaični pod, a uz njega novac koji se ne može odrediti.²² Dr. Juraj Marcocchia je 1899. darovao Muzeju predmete koje je našao na Pojišanu: svetiljku s prikazom glave Satira i žigom OCTAVI, te nekoliko komada antičkoga i srednjovjekovnog novca.²³

Na iskopavanjima u Dioklecijanovoj palači što su ih provodili Urbanistički ured Dalmacije iz Splita i University of Minnesota od 1968. do 1974. našlo se 125 komada novca.²⁴ Među njima su šezdeset tri rimska, jedan bizantski, dva ostrogotska, dva talijanska srednjovjekovna, te noviji novac iz razdoblja 16.-20. stoljeća. Rimski novac pripada carevima 4. stoljeća, Maksimijanu, Konstantinu I. i njegovim sinovima, Valentinijanu I., Valensu, Gracijanu, Valentinijanu II., Teodoziju I. i Arkadiju. Na nekima su se mogle odrediti kovnice, od zapadnih Rim, Akvileja i Siscija, a od istočnih Aleksandrija, Konstantinopol, Tesalonika. Iz 6. stoljeća su bizantski i ostrogotski novac, bizantski novac je Justinijanov (527.-565.), a ostrogotski Totilin (541.-552.). U kasnijim istraživanjima Palače nađen je tek pokoji komad rimskog novca. U istraživanjima 1992. pronađen je jedan antoninijan cara Karina (283.-285.), koji je bio Dioklecijanov prethodnik.²⁵ Nummus²⁶ cara Galerija (305.-311.), Dioklecijanova nasljednika za istočni dio Carstva, nađen je u istraživanjima u Hrvojevoj ulici i kući Andrić 2005.-2006. godine.²⁷ U blizini, na Srebrenim vratima, nađeno je 25 komada novca, ali nema podataka o kojem se novcu radi.²⁸

Prilikom istraživanja lokaliteta *Ad basilicas pictas*, odnosno crkve sv. Andrije, u širem središtu Splita, pronađeno je više od tisuću primjeraka novca, ali dosta loše sačuvanog.²⁹ Od njih je identificirano i obrađeno šesnaest primjeraka. Najraniji novac je Trajanov dupondij, a ostali su iz razdoblja kasne antike, iz 4.-6. stoljeća. Zastupljeni su carevi Maksimijan, Konstantin I., Licinije, Konstantin II., Konstancije II., Konstans, Gracijan, Valens ili Valentinijan, Teodozije II., Marcijan i Justinijan I.

Jubilarni broj muzejskog časopisa posvećen Splitu prigoda je da se objavi rimski novac iz muzejske zbirke koji je nađen u Splitu, te da se rekapituliraju dosadašnji nalazi novca. Od novca

period, i.e. the fourth century, to the Museum. He had found them at Sukoišan.²⁰ An Early Christian masoned tomb, and dispersed coins of Claudius I, Claudius II, Maximian, Constantine II, Constantius II, Honorius and several poorly preserved coins, probably from the Flavian era (2nd century), were found north-east of Diocletian's Palace, at the Contarini bastion.²¹

The finds of the Roman coins lacking any identification of an emperor or the century in which they were minted are often mentioned in literature. A mosaic floor with an indeterminable coin next to it was found under a drystone wall at Karepovac in 1898.²² In 1899, Dr Juraj Marcocchia donated items he found at Pojišan to the Museum: a lamp depicting a satyr and stamp reading OCTAVI, and several Roman and medieval coins.²³

During excavations in Diocletian's Palace conducted by the Urban Planning Office of Dalmatia in Split and the University of Minnesota of 1968 to 1974, 125 coins were found.²⁴ Among them were 63 Roman coins and a Byzantine coin, 2 Ostrogothic coins, 2 medieval Italian coins, and more recent coins from the sixteenth to the twentieth centuries. The Roman coins belong to the fourth century Emperors, Maximian, Constantine I and his sons, Valentinian I, Valens, Gratian, Valentinian II, Theodosius I, and Arcadius. They are from the western mints: Rome, Aquileia, and Siscia, and from the eastern ones: Alexandria, Constantinople and Thessalonica. There are Byzantine and Ostrogothic coins from the sixth century; the Byzantine coins were minted by Justinian (AD 527-565), and the Ostrogothic king Baduila (AD 541-552). In subsequent excavations of the Palace, Roman coins were found only occasionally. In research conducted in 1992, an antoninianus of Carinus (AD 283-285), the emperor who preceded Diocletian, was found.²⁵ A *nummus*²⁶ of Galerius (305-311), Diocletian's successor in the eastern part of the Empire, was found in research in Hrvojeva street in the Andrić home in 2005-2006.²⁷ Nearby, at the Silver Gate (*Srebrena Vrata*), 25 coins were found, but there are not any data on which type.²⁸

During exploration of the *Ad basilicas pictas* site, i.e. the Church of St. Andrew, in the wider area of downtown Split, over a thousand coins were found, but in relatively poor condition.²⁹ Sixteen of them were identified and analyzed. The earliest coin is a dupondius of Trajan, while the remaining ones date to Late Antiquity, fourth to sixth centuries, belonging to the Emperors Maximian, Constantine I, Licinius, Constantine II, Constantius II, Constans, Gratian, Valens or

21 Bulić 1906, str. 5-6.

22 Bulić 1898, str. 159.

23 B. d. 22, 1899. na ovitku.

24 Furmanik, Fagerlie, str. 209-218.

25 Delonga, Bonačić Mandinić, 2005, 10.

26 Brončani novac *nummus* se u starijoj literaturi naziva folis.

27 Arheološka istraživanja 2006

28 AMS, arhiv, 1957, br. 826 - dopis Muzeja grada Splita br. 210 od 8. 7. 1957. Ovaj novac je uz druge predmete Arheološki muzej ustupio Muzeju grada Splita.

29 Šeparović 1999, str. 105- 107

20 B. d.1886, on cover of Vol. 10.

21 Bulić 1906, pp. 5-6.

22 Bulić 1898, p. 159.

23 B. d. 22, 1899, on cover.

24 Furmanik, Fagerlie, pp. 209-218.

25 Delonga, Bonačić Mandinić, 2005, 10.

26 *Nummus* is also referred to as *folis* in literature.

27 Archaeological research in 2006.

28 AMS, archives, 1957, no. 826 - letter of Split City Museum, no. 210 of 8 July 1957. These coins and other items were ceded by the Archaeological Museum to the Split City Museum.

29 Šeparović 1999, pp. 105- 107.

Herakleje, najstarijeg novca za koji znamo da je nađen u Splitu, do danas prošlo je otprilike 2500 godina. Takvu kategoriju starosti pojedinog predmeta, u ovom slučaju novca, nije uobičajeno spominjati. Ovo je prigoda da se ona istakne jer svjedoči o dugoj povijesti korištenja novca na prostoru Splita, premda ne uvijek jednakim intenzitetom. Na mjestu neprekinutog življenja novac se troši, on se ne čuva, a kada više ne vrijedi, njegov se metal koristi za izradu novog novca ili nakita. U gradu je teže negoli na nenaseljenim područjima pronaći novac, osobito u gradu s dugim kontinuitetom življenja. To donekle opravdava činjenicu da je 'plitskog' novca danas tako malo u muzejskoj zbirci.

Valentinian, Theodosius II, Marcian and Justinian I.

This jubilee issue of the Museum's journal dedicated to Split is an opportunity to publish the Roman coins in the Museum's collection that were found in Split, and to recapitulate all previous finds of coins. Approximately 2,500 years have elapsed since the date of the oldest coins known that were found in Split, those from Herakleia, to the present. It indicates how long currency has been in use in Split, although at varying intensities. Money is spent, rather than hoarded, in places of continuous habitation, and when it no longer has value, it is used as bullion. It is more difficult to find coins in the city than in poorly inhabited areas, especially in a city with such a long continual habitation. This could explain the relatively small number of coins found in Split, today held in the Museum's collection.

Kratice / Abbreviations

B. d. - *Bullettino di archeologia e storia dalmata*

Coh. I¹ - H. Cohen, *Description historique des monnaies frappées sous l'Empire romain*, Tome premier, Paris - Londres 1859.

Coh. II¹ - H. Cohen, *Description historique des monnaies frappées sous l'Empire romain*, Tome second, Paris - Londres 1859.

Coh. I² - H. Cohen, *Description historique des monnaies frappées sous l'Empire romain*, Tome premier, Paris - Londres 1880.

RIC I² - C. H. V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, Vol. I, revised edition, London 1984

VAHD - *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*

VHAD - *Vjesnik Hrvatskoga arheološkoga društva*

Literatura / References

Arheološka istraživanja u Hrvojevoj ulici i Kući Andrić 2005-2006. godine, Split, 2006.

B. d. 2, 1879a
Il Murazzo ossia il muro lungo di Salona, B. d. 2, 1879.

B. d. 2, 1879b
Numismatica, B. d. 2, 1879.

Bonačić Mandinić 1988
M. Bonačić Mandinić, *Novac Herakleje u Arheološkom muzeju u Splitu*, VAHD 81, 1988, 65-80.

Bonačić Mandinić 2000a
M. Bonačić Mandinić, *Novac Isse i Farosa u zbirci Magyar Nemzeti Múzeum u Budimpešti*, VAHD 92, 2000, 255-267.

Bonačić Mandinić 2000b
M. Bonačić Mandinić, *Katalog starih nalaza s Manastirina, Salona III, Manastirine* (eds. N. Duval, E. Marin), Rome - Split, 2000. 259-282

Bonačić Mandinić 2002
M. Bonačić Mandinić, *Ostave rimskog republikanskog novca, Longae Saloniae*, Split 2002, 561-596.

Bulić 1887
F. Bulić, *Iscrizioni inedite*, B. d. 10, 1887, 57-61.

Bulić 1898
F. Bulić, *Ritrovamenti risguardanti la topografia suburbana di Salona*, B. d. 21, 1898, 157-159.

Bulić 1902
F. Bulić, *Iscrizione inedite. Aspalathos (Campagna di Spalato)*, B. d. 25, 1902, 45-46.

Bulić 1906

F. Bulić, *Sepolcreto antico cristiano presso il Palazzo di Diocleziano a Spalato*, B. d. 29, 1906, 1-7.

Clairmont 1975.
C. W. Clairmont, *Excavations at Salona, Yugoslavia 1968-1972*, Park Ridge 1975.

Delonga, Bonačić Mandinić 2005
V. Delonga, M. Bonačić Mandinić, *Arheološka istraživanja u jugoistočnom dijelu Dioklecijanove palače 1992. godine*, Split 2005, 3-48.

Furmanik, Fagerlie
D. Furmanik, J. Fagerlie, *The Coins, Diocletian's Palace, American-Yugoslav joint excavations*, vol. Five, Minneapolis 1989.

Jelić 1897
L. Jelić, *Crtice o najstarijoj povijesti Spljeta*, VHAD 1896/7, 26-41.

Nikolanci 1952
M. Nikolanci, *Novi antikni nalazi u Visu i Splitu*, VAHD 54, 1952, 189-196.

Oreb et alii
F. Oreb, T. Rismondo, M. Topić, *O arheološkom lokalitetu Ad basilicas pictas*, Ad basilicas pictas (ur. F. Oreb, T. Rismondo, M. Topić), Split 1999, 7-13.

Savo 1901
D. Savo, *Ripostiglio di Dračevica*, B. d. 24, 1901., Supplemento al n. 10-11.

Šeparović 1999
T. Šeparović, *Numizmatički nalazi*, Ad basilicas pictas (ur. F. Oreb, T. Rismondo, M. Topić), Split 1999, 105-108.